

ОНТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	<div style="border: 2px solid blue; padding: 5px; display: inline-block;"> ТҮПНУСҚА </div>
«ОКМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 1 беті	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар			

**«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ
жанындағы медицина колледжі**

СИМУЛЯЦИЯЛЫҚ САБАҚТАРҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НУСҚАУЛАР

Пәні/модульдің атауы: Фармакология, фармакотерапия
 Мамандығы: 09120100 «Фельдшер»
 Біліктілігі: 4S09120101 «Фельдшер»

Курс: 3
 Семестр: 5
 Қорытынды бақылау: Емтихан
 Барлық сағаттардың/кредиттердің жалпы сағат саны KZ: 96/4

Шымкент, 2024

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 2 беті

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар құрастырған оқытушылар:

 Куандық Ә.Т.

 Оңғарбек Қ.Е.

09120100 – «Емдеу ісі» мамандығы бойынша оқу жұмы жоспарының негізінде құрастырылды.

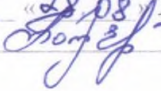
«Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы отырысында қаралды және ұсынылды.

Хаттама № 1 «27» 08 2024 ж.,

«Фармацевтикалық пәндер» кафедрасының меңгерушісі Р.Е. Ботабаева

«Фармацевтикалық пәндер» ПЦК мәжілісінде қарастырылды.

Хаттама № 1 «28» 08 2024 ж.,

ПЦК төрайымы Р.Е. Ботабаева

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің Әдістемелік кеңесі мәжілісінде мақұлданды.

Хаттама № 1 «29» 08 2024 ж.,

Әдістемелік кеңестің төрайымы Г.С.Рахманова

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 3 беті	

5.1. Тақырып №1. Жалпы рецептура. Рецепт. Қатты дәрілік түрлер. Жұмсақ дәрілік түрлер. Сұйық дәрілік түрлер. Егуге арналған дәрілік түрлер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Рецепт құрастырудың негізгі принциптерін және әртүрлі дәрілік формалардың ерекшеліктерін: қатты, жұмсақ, сұйық және инъекциялық формаларды оқып үйрену. Білім алушыларды жалпы рецептура және рецепт ережелерімен, сондай-ақ клиникалық тәжірибеде әртүрлі дәрілік формалардың сипаттамалары мен қолданылуымен таныстыру. Оларды өндіру ерекшеліктерін, дәрілік форманың әрбір түрінің артықшылықтары мен кемшіліктерін, сондай-ақ олардың дәрілік заттардың фармакокинетикасы мен фармакодинамикасына әсерін қарастырыңыз.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды жалпы рецептпен, рецепттерді дайындау ережелерімен және олардың қажетті компоненттерімен таныстыру.
- Дәрілік формалардың негізгі түрлерін зерттеңіз: қатты (таблеткалар, капсулалар), жұмсақ (майлар, кремдер, суппозиторийлер), сұйық (ерітінділер, сироптар, инфузиялар), сондай-ақ инъекцияға арналған дәрілік формалар.
- Клиникалық жағдайға және пациенттің қалауына байланысты әртүрлі дәрілік формаларды қолдану ерекшеліктерін қарастыру.
- Дәрілік заттардың әртүрлі формаларының сіңімділігі, қолданудың қарапайымдылығы және тиімділігі бойынша артықшылықтары мен кемшіліктерін талдау.
- Инъекцияға арналған дәрілік формаларды дайындау процесін және оларды ағзаға енгізу ерекшеліктерін, оның ішінде ықтимал қауіптер мен асқынуларды зерттеу.
- Науқастың және оның ауруының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, рецепттерді дұрыс дайындау және дәрілік формаларды таңдау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

1. Фармакологияның анықтамасы және міндеттері.
2. Дәрілік зат, дәрілік түрлер, препараттар туралы түсінік.
3. Рецепт, оның құрылымы, рецептуралық бланкілердің түрлері.
4. Рецепттердің жазылу ережелері.
5. Рецепттурада берілетін қысқартулар
6. Улы, күшті әсерлі, наркотикалық дәрілердің жіберу нормалары.
7. Жазылым түрлері: ампулада, құтыларда. Бір реттік дозаны есептеу.
8. Әртүрлі дәрілік түрлер. Жазылым түрлері.
9. Қатты дәрілік түрлер туралы түсінік, жіктелуі.
10. Жұмсақ дәрілік түрлер туралы түсінік, жіктелуі.
11. Сұйық дәрілік түрлер туралы түсінік, жіктелуі.
12. Әртүрлі дәрілік түрлер. Көз пленкалары, аэрозольдер. Жазылым түрлері.

Қатты дәрілік түрлер

Рецепт түрінде жазу және улы заттардың дозасын тексеру:

1. Оймақгүл жапырақтарының ұнтақтары 0,2 12 дозада бер. 1 ұнтақтан күніне 3 рет.
2. Атропин сульфатының 0,0015 папаверин гидрохлоридінен фенобарбиталдан тепе-тең 0,2. Ұнтақ болғанға дейін араластыр. 10 дозада бер. 1 ұнтақтан күніне 3 рет.
3. 0,03 этилморфин гидрохлоридінің және 0,05 димедролдың 10 ұнтағын жазыңыз. Ішке қабылдау үшін, 1 ұнтақтан күніне 4 рет.
4. 0,01 эриниттің 50таблеткасы. Ішке 1 таблеткадан күніне 2 рет.
5. 0,001 дексаметазонның 50 таблеткасы. Ішке 1 таблеткадан күніне 3 рет.
6. 0,05 диазолиннің 20 дражесі. Ішке 1 дражеден тамақтан соң күніне 2 рет.
7. 0,15 рифампициннің 40 ұнтағы желатинді капсулаларда. Ішке 2 капсуладан тамақ алдында күніне 2 рет.

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 4 беті

Жұмсақ дәрілік түрлер

1. Құрамында 5% левомецетині бар бар 50,0 пастаны ашық түрде жазыңыз. Дәкеге жағып, зақымдалған жер үшін.
2. Эритромициннің официналды жағар майы 10,0. Көз жағар майы.
3. Құрамында 20% натрий сульфацилі бар 1:9 қатынасындағы ланолин және вазелиндегі 10,0 жағар май. Көз жағар май.
4. 0,5 левомецетині бар 20 тік ішекті суппозиторийді ашық түрде жазыңыз. 1 суппозиторийден күніне 1 рет қолдану.
5. «Анузолдың 10 официналды суппозиторийін жазыңыз. 1 суппозиторийден күніне 2 рет.
6. 50,0 жай қорғасын пластырын жазыңыз. Жеңіл түрде жылытып, дәкеге жағып, терінің зақымдалған жеріне жағу үшін.

Сұйық дәрілік түрлер

Рецепт түрінде жазу:

1. 10% бриллиант жасылының 10 мл спиртті ерітіндісін. Терінің зақымдалған жеріне жағу үшін.
2. 1:5000 500 мл фурациллин ерітіндісін. Жарақатты жуу үшін.
3. 3.3% 150 мл натрий бромидінің ерітіндісін. Ішке 1 ас қасықтан тәулігіне 3 рет.
4. Майсана майының (Oleum Ricini) 30 мл-нен тұратын 200 мл эмульсия. Ішке үш қабылдауға.
5. 0,5% гидрокортизон ацетатының 10 мл суспензиясы. Көз тамшылары 1-2 тамшыдан әр 4 сағат сайын.
6. 6,0 жалынгүл шөбінен тұратын 180 мл тұнба. Ішке 1 ас қасықтан күніне 3 рет.
7. Итжидек тұндырмасы 10 мл. Ішке 10 тамшыдан күніне 2 рет.
8. Жалбыз тікен (Althaea) 20 мл сұйық экстрактысы. Ішке 20 тамшыдан күніне 2 рет.
9. Адонизид 15 мл. Ішке 15 тамшыдан күніне 2-3 рет.
10. 0,45 ақ мия шөбінен (Thermopsis) 180 мл тұнбадан және 0,2 кодеин фосфатынан тұратын микстура. Ішке 1 ас қасықтан күніне 3 рет.
11. 20% 2 мл камфора ерітіндісінің 10 ампуласы. Тері астына енгізу үшін 2 мл –ден тәулігіне 2 рет. Енгізер алдында ампуланы жылыту.
12. Әр құтыдағы 250 000 ЭБ бензилпенициллин натрий тұзының 40 құтысы. Тәулігіне 6 рет бұлшық етке енгізу үшін, алдын-ала құтының құрамын 3 мл 0,5% новокаин ерітіндісінде еріту керек.
13. 0,9% натрий хлоридының стерильды 500 мл ерітіндісі. Тері астына енгізу үшін.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер.

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер:

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 5 беті

3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.

4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.

5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.

2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил

3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>

4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>

5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>

6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>

7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>

8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/

9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/

10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/

11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/

12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/

13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.

15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 6 беті

5.7. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар)

1. Жалпы рецептура дегеніміз не және ол қандай негізгі принциптерді қамтиды?
2. Рецепт құрылымы қандай және онда қандай деректер қажет?
3. Қандай қатты дәрілік формалар бар және олардың артықшылықтары?
4. Жұмсақ дәрілік формалардың қандай ерекшеліктері бар және олар қандай жағдайларда қолданылады?
5. Сұйық дәрілік формалардың негізгі түрлерін және олардың артықшылықтарын атаңыз.
6. Инъекцияға арналған дәрілік формалардың ерекшеліктері қандай?
7. Дәрілік формаларды сақтау талаптары қандай?
8. Емді тағайындау кезінде дәрілік форманы таңдауға қандай факторлар әсер етеді?
9. Қатты, жұмсақ және сұйық дәрілік формалардың айырмашылығы неде?
10. Инъекциялық дәрілік формаларды өндіруде стерильділік қандай рөл атқарады?

Есепті шығару:

1. 1:5000 қатынасында фурациллин ерітіндісі дайындалды. Процент бойынша концентрациясын есептеңіз.
2. Ішке қабылдау үшін 180 мл 2% натрий бромидінің ерітіндісі жазылды. Бұл ерітіндіні дайындау үшін қанша натрий бромиді және су алу керек.

Қатты дәрілік түрлер

Вариант – 1

1. 0,05 кофеині бар ұнтақтан 10- ның бер. Белгіле: 1 ұнтақтан күніне 3 рет.
2. 0,25 левомецетиннің (ащы дәрі) 10 капсуласын жаз. Белгіле: 1 ұнтақтан 3 рет, капсуладан күніне.
3. 50,0 стрептоцид ұнтағы. Ауырған жерге себесіз.
4. 0,25 аспириин және 0,5 анальгин таблеткаларының 10-ын жаз. Белгіле: бас ауырғанда 1 таблеткадан.

Вариант – 2

1. 0,01 эринит таблеткасынан 10-ын жаз. Белгіле: күніне 1 таб 2 рет.
2. 1 г ұнтақталған рауғаш тамырынан 20-ын жаз. Белгіле: түнге қарай 1 ұнтақ.
3. 0,015 викасолдың 20 таблеткасы. 1 таблетка күніне 2 рет белгілеу.
4. Құрамында 20,0 мырыш тотығы, 20,0 тальк крахмал бар ұнтақ. Сеппе түрінде белгілеу.
5. 0,2 балауыздаған қағаздағы ұнтақталынған камфораның 10 ұнтағы. 1 ұнтақтан күніне 2 рет белгілеу.

Жұмсақ дәрілік түрлер

Вариант – 1

1. Құрамында 5% цинк тотығы (Zinci oxydum) бар 20 г паста. Терінің зақымдалған аймағына таңертең және кешке.
2. 40 г 10% ихтиол жағылмасы (Unguentum Ichthyoli). Терінің зақымдалған аймағына түнге қарай.
3. Құрамында 0,25 левомецетині бар (Laevomycesinum) 10 суппозиторияға жазу. Түнге қарай 1 суппозиториядан.
4. Құрамында 5 гр анестезині (Anaesthesinum) бар 10 г тальк (Talcum) және крахмал (Amylum), жалпы көлемі 50 г пастаға. Терінің зақымдалған аймағына таңертең және кешке.

Вариант – 2

1. 0,05 индометациннен тұратын 10 официналды суппозиторияды жазып беріңіз. 1 суппозиториядан күніне 2 рет тік ішекке енгізуге.
2. Официналды 10 «Цефекон» суппозиторияларын жазыңыз. 1 суппозиториядан күніне 2 рет тік ішекке енгізу.
3. Мөлшері 0,005 омнопоннан тұратын 10 ректалды суппозиторияды жазыңыз. 1 суппозиториядан күніне 2 рет тік ішекке.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 7 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

4. Құрамында 0,04 г трихомонациді бар 10 вагиналды суппозиторийді жазыңыз. 1 суппозиторийден қынапқа күніне 2 рет енгізуге.

Сұйық дәрілік түрлер

Вариант – 1

1. Құрамында 200 мл 3% натрий бромиді және 10 мл шүйгіншөп тұндырмасы бар микстура. Ішке 1 ас қасықтан күніне 3 рет.
2. Құрамында 6,0 жалынгүл шөбінің тұнбасынан 100мл және 4,0 калий бромидтен тұратын микстура. 1 ас қасықтан күніне 3 рет.
3. 40 мл 10% камфораның спиртті ерітіндісін жазып, теріні тазалауға тағайындаңыз.
4. 20 мл 0,125% эргокальциферолдың майлы ерітіндісін жазып беріңіз. Балаға күніне 2 тамшыдан ішуге тағайындаңыз.

Вариант – 2

1. Құрамында 6 мл сұйытылған тұз қышқылы және 4,0 пепсині бар 200 мл микстураны жаз. 1 ас қасықтан күніне 3 рет.
2. 500мл официнальды аммиак ерітіндісін жазып беріңіз. Хирургиялық бөлімшеге.
3. 10 мл 0,1% нафтизин ерітіндісін жазып беріңіз Мұрынға 3 тамшыдан күніне 3 рет тамызуды белгілеңіз.
4. 10 мл 1% ментолдың майлы ерітіндісін мұрынға 3 тамшыдан күніне 2 рет тамызуды жазып беріңіз.

5.1. Тақырып №2. Жалпы фармакология. Дәрілік заттардың фармакокинетикасы, фармакодинамикасы. Фармакотерапия пәні. Дәрілік терапияның түрлері. Дәрілік заттардың мөлшері. Дәріге әсер ететін факторлар. Дәрілерді қайта қабылдағанда болатын әсерлер. Дәрілерді қиыстырып қабылдағанда болатын әсерлер. Дәрілік заттардың негізгі және жанама әсерлері, аллергиялық реакциялар, уытты әсерлер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Жалпы фармакологияның негізгі ұғымдары мен принциптерін, соның ішінде дәрілік заттардың фармакокинетикасы мен фармакодинамикасын, фармакотерапияның пәні мен міндеттерін, дәрілік терапияның түрлерін, дозасын, сонымен қатар дәрілік заттардың әсеріне әсер ететін факторларды оқып білу. Білім алушыларда дәрілік заттардың сіңірілу, таралу, зат алмасу және шығарылу процестері, олардың емдік және жанама әсерлерінің механизмдері туралы түсінік қалыптастыру. Дәрілік заттардың дозасын дұрыс таңдауды, бірге қабылдағанда дәрілердің өзара әрекеттесуін ескеруді, жанама және уытты әсерлердің алдын алуды және түзетуді, сонымен қатар мүмкін болатын аллергиялық реакцияларды бағалауды үйрету.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды фармакокинетиканың (сіңуі, таралуы, метаболизмі, шығарылуы) және фармакодинамикасының (дәрілік заттардың әсер ету механизмі мен әсерінің) негізгі процестерімен таныстыру.
- Фармакотерапия пәнін, оның мақсаттарын және дәрілік терапияның әртүрлі түрлерін қарастыру.
- Дәрілік заттардың дозалану принциптерін, дозаларды есептеу ережелерін және жеке көзқарас қажеттілігін оқып білу.

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 8 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

- Дәрілік заттардың әсеріне әсер ететін факторларды талқылау (жас, жыныс, қатар жүретін аурулар, генетика, тамақтану әдеттері).
- Төзімділік, тәуелділік, потенцияция және антагонизм сияқты препараттарды қайталап және бірлесе қабылдағанда пайда болатын әсерлерді талдау.
- Дәрілік заттардың негізгі және жанама әсерлерін, мүмкін аллергиялық және токсикалық реакцияларды, сондай-ақ олардың алдын алу және емдеу жолдарын зерттеу.
- Терапияның қауіпсіздігі мен тиімділігін қамтамасыз ету үшін дәрілік заттардың емдік әсерін талдау және жағымсыз реакцияларды түзету дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

1. Дәрілік заттардың фармакодинамикасы.
2. Дозаның түрлері: жоғары терапевтикалық, бір реттік, соққы, тәуліктік, курстық, уытты, өлім дозасы. Орташа терапевтикалық доза, терапевтикалық индекс, терапевтикалық әсердің кеңдігі.
3. Кумуляция, сенсбилизация, үйренгіштік, тахифилаксия, дәрілік тәуелділік.
4. Дәрілік құралдардың өзара әсерлесуі. Синергизм, потенцирлену, аддитивтілік. Антагонизм, антидотизм.
5. Дәрілік заттардың ағзаның қасиетімен, жасынан, жынысынан, генетикалық факторлардан тәуелділігі.
6. Дәрілердің фармакологиялық әсеріне биоритмдердің тигізетін ықпалы. Хронофармакология, анықтамасы.
7. Дәрілердің жағымсыз әсерлері: аллергиялық емес жанама әсерлер; препараттың дозасының артып кетуімен байланысты уытты әсерлер; аллергиялық типтегі әсерлер; ағзаның сезімталдылығының төмендеуімен пайда болатын әсерлер; таңдамалы және уытты әсерлердің пайда болуы (эмбриотоксикалық; теротогендік; фетотоксикалық; мутагендік; канцерогендік әсерлер); генетикалық факторлар (идиосинкразия және т.б.)
8. Дәрілік құралдардың фармакокинетикасы.
9. Дәрілерді ағзаға енгізудің жолдары.
10. Дәрілердің сіңірілуі: механизмі, сіңірілуге әсер ететін факторлары.
11. Дәрілік заттардың биотрансформациясы
12. Заттардың ағзада таралуы. Биологиялық кедергілер.
13. Биосінімділік және биоэквиваленттілік.
14. Шығарылу жолдары.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер:

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 9 беті

2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 10 беті

образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау.

1. Фармакокинетикаға не кіреді және фармакокинетикалық процестің қандай кезеңдері бар?
2. Дәрілік заттардың сіңуіне қандай факторлар әсер етеді?
3. Дәрілік заттардың таралуы олардың физика-химиялық қасиеттеріне қалай байланысты?
4. Дәрілік заттардың ағзадан шығарылуының және зат алмасуының негізгі жолдары қандай?
5. Фармакодинамика дәрілік заттың әсер ету механизмін түсінуге қалай көмектеседі?
6. Фармакокинетика мен фармакодинамиканың айырмашылығы неде?
7. Фармакотерапия дегеніміз не, ол қандай міндеттерді атқарады?
8. Дәрілік терапияның қандай түрлері бар және олардың ерекшеліктері қандай?
9. Терапевтикалық және токсикалық доза дегеніміз не және олар қалай анықталады?
10. Қандай факторлар (мысалы, жас, жыныс, генетика) дәрілік заттардың әсеріне әсер етуі мүмкін?
11. Дәріге тәуелділік пен толеранттылық қандай құбылыс?
12. Бірнеше дәрілік заттарды біріктіріп қолдану қандай әсер көрсетуі мүмкін (синергизм, антагонизм)?
13. Негізгі терапевтикалық әсерлерді жанама әсерлерден қалай ажыратуға болады?
14. Дәрілік заттарға аллергия болса, қандай реакциялар пайда болуы мүмкін?
15. Дәрілік заттардың токсикалық әсерінің негізгі белгілері және оның себептері қандай?

5.1. Тақырып №3. Дәрілік терапияның негізгі түрлері. Негізгі және жанама әсерлері. Аллергиялық реакциялар. Идиосинкразия. Уытты әсерлер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Студенттерді дәрілік терапияның негізгі түрлерімен, олардың сипаттамаларымен және әртүрлі клиникалық жағдайларда қолдану көрсеткіштерімен таныстыру. Дәрілік заттардың негізгі және жанама әсерлерін, сондай-ақ дәрілік заттарды қолдану кезінде пайда болатын аллергиялық реакцияларды, идиосинкразияларды және уытты әсерлерді қарастырыңыз. Жанама және токсикалық әсерлердің механизмдерін, олардың диагностикасы мен емдеуін, сондай-ақ дәрілік заттардың жағымсыз әсерлерінің алдын алуды егжей-тегжейлі талқылаңыз. Дәрілік заттарды қолдану кезіндегі тәуекелдерді азайтудағы фармацевт пен дәрігердің рөлін талқылаңыз.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Дәрілік терапияның әртүрлі түрлерін (симптоматикалық, этиотропты, патогенетикалық, алмастырушы және т.б.) және олардың клиникалық тәжірибеде қолданылуын зерттеу.
- Дәрілік заттардың жанама әсерлері туралы түсінік, олардың жіктелуі және мысалдарымен таныстыру.
- Дәрілік заттарға аллергиялық реакцияларды, олардың даму механизмін және алдын алу әдістерін түсіну.
- Идиосинкразияны, оның ағзаның дәрілік заттарға реакциясындағы рөлін және оның аллергиядан айырмашылығын қарастыру.
- Уытты әсерлерді зерттеу, олардың диагностикасы, клиникалық көрінісі және емдеу әдістері.
- Терапияны тағайындау кезінде жанама әсерлер мен уыттылық қаупін азайту әдістерін талқылау.
- Дәрілік заттардың өзара әрекеттесуінің маңыздылығын және олардың терапия қауіпсіздігіне әсерін түсіну.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 11 беті

1. Дәрілік терапияның негізгі түрлері.

2. Негізгі және жанама әсерлері.

3. Аллергиялық реакциялар.

4. Идиосинкразия.

5. Уытты әсерлер.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.

2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.

3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.

4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.

2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.

3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.

4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.

5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.

2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил

3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>

4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>

5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>

6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>

7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>

8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 12 беті

9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау.

1. Дәрілік терапияның негізгі түрлері қандай және олар бір-бірінен несімен ерекшеленеді?
2. Препараттың жанама әсерлері қандай және олар қалай жіктеледі?
3. Аллергиялық реакция мен есірткіге тән идиосинক্রазияның айырмашылығы неде?
4. Дәрілік заттарға аллергиялық реакциялардың негізінде қандай механизмдер жатыр және оларды қалай болдырмауға болады?
5. Дәрілік заттардың токсикалық әсері қалай анықталады және қандай белгілер дәрілік заттардың уыттылығын көрсетеді?
6. Дәрілік заттардың уыттылығы пайда болған кезде қандай емдеу әдістері қолданылады?
7. Идиосинক্রазия дегеніміз не және ол пациенттің күтіміне қалай әсер етеді?
8. Дәрілік терапияны тағайындау кезінде жанама әсерлер мен уыттылық қаупін қалай азайтуға болады?
9. Қандай препараттар жиі аллергиялық реакцияларды тудырады және оларды науқаста қалай анықтауға болады?
10. Дәрілік интоксикация дегеніміз не және ол пайда болған жағдайда бірінші кезекте қандай шаралар қолдану керек?
11. Дәрілік өзара әрекеттесу жанама әсерлерге немесе уыттылыққа қалай әсер етуі мүмкін?
12. Фармакологиялық төзімділік дегеніміз не және ол дәрілік дозаны таңдауға қалай әсер етеді?

5.1. Тақырып №4. Антисептикалық және дезинфекциялық дәрілер.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 13 беті

5.2. Сабақтың мақсаты. Антисептиктер мен дезинфекциялау құралдарының жіктелуін, әсер ету механизмдерін, көрсеткіштерін және қолдану ерекшеліктерін оқып білу. Білім алушыларда инфекциялық процестің түріне, ластану дәрежесіне және клиникалық жағдайдың ерекшеліктеріне байланысты осы препараттарды таңдау принциптері туралы түсінік қалыптастыру, сонымен қатар бұл препараттарды медициналық тәжірибеде қауіпсіз қолдануды үйрету.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды антисептиктер мен дезинфекциялау құралдарының негізгі түрлерімен және олардың классификациясымен таныстыру.
- Антисептиктер мен дезинфекциялық заттардың микроорганизмдерге әсер ету механизмдерін қарастыру.
- Медициналық тәжірибеде әртүрлі антисептикалық және дезинфекциялық құралдарды қолдану көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін талдау.
- Инфекция түріне қарай дәрілік заттардың формасына (ерітінділер, жақпа майлар, аэрозольдер және т.б.) және зақымдану ошағына байланысты антисептикалық және дезинфекциялық құралдарды таңдау принципін зерттеу.
- Персонал мен емделушілер үшін антисептиктер мен дезинфекциялау құралдарын қолдану кезінде қауіпсіздік шараларын қарастыру.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Антисептикалық және дезинфекциялық заттардың жіктелуі.
2. Галогендер тобы, препараттары, қолданылуы, әсер ету механизмі.
3. Тотықтырғыштар. Препараттары. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
4. Қышқылдар. Препараттары. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
5. Альдегидтер және спирттер. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
6. Фенол туындылары. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
7. Ауыр металдардың тұздары. Әсер ету механизмі, қолданылуы
8. Бояғыштар: Алмаз жасыл, этакридин лактаты, метилен көк
9. Детергенттер: микробқа қарсы және жуу қасиеттері
10. Қышқылдар мен сілтілер: бор қышқылы, аммиак ерітіндісі (аммиак). Антисептикалық белсенділік

Бағдарлама бойынша препараттар:

Хлорамин В, Пантоцид. Йод, сутегі асқын тотығы (пергидроль) және сутегі асқын тотығы ерітіндісі 27,3-31% (концентрлі), калий перманганаты, салицил қышқылы, бор қышқылы, Теймуров пастасы, метилен көгі, бриллиант жасылы, риванол (лактат), қайың шайыры, Вишневский бальзамы, Вилкинсон жақпасы, Ихтиол, Шостаковский бальзамы.

Рецепт түрінде жазу:

1. Препараттың антисептикалық әсері бар. Инфекцияланған жараларды емдеуге қолданылады.
2. Препарат антисептик ретінде ангинода, стоматитте, отитте шаюға және ерітінділері жараларды емдеуге арналған.
3. Пиодермияға 0,1-2% спирттік немесе сулы ерітіндісі түріндегі антисептикалық зат.
4. Теріге жағуға арналған сеппе (2-5%) және 1-10% жақпа майлар, пасталар, спирт ерітінділері түріндегі антисептикалық зат, қабынған буындар аймағын ысқылау, -қышу, себореяда теріні сүрту үшін қолданылады.
5. Қолды дезинфекциялауға (1-13% ерітінділері), жууға және жараларды өңдеуге (0,1-0,5% ерітінділері), суды залалсыздандыру үшін қолданылады.
6. Препарат жараларды емдеуге, операциялық алаңды дайындауға арналған микробқа қарсы препарат ретінде сыртқа қолданылады.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу,

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 14 беті

семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 15 беті

12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/

13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.

15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау

1. Эсер ету механизмі бойынша антисептиктердің дезинфекциялық заттардан айырмашылығы қандай?

2. Антисептиктердің негізгі топтарын атаңыз және олардың әрқайсысына мысал келтіріңіз.

3. Жараларды немесе инфекцияларды емдеу үшін антисептикті таңдауға қандай факторлар әсер етеді?

4. Антисептиктердің микроорганизмдерге әсер ету принципі қандай?

5. Операция алдында теріні өңдеу үшін қандай антисептикалық заттар қолданылады және неге?

6. Антисептикалық белсенділік дегеніміз не және оны қандай факторлар өзгерте алады?

7. Патогендік микроорганизмдермен күресуде дезинфекциялық заттардың негізгі әсер ету механизмдері қандай?

8. Медициналық аспаптарды зарарсыздандыру үшін қандай дезинфекциялық заттар қолданылады?

9. Шырышты қабаттарға антисептиктерді қолданғанда нені ескеру керек?

10. Медициналық мекемелерде антисептикалық және дезинфекциялық құралдарды қолданғанда қандай сақтық шараларын сақтау керек?

5.1. Тақырып №5: Антибиотиктер. Химиялық құрылысы әртүрлі синтетикалық микробқа қарсы дәрілер. Сульфаниламидті препараттар. Нитрофуран туындылары. Хинолондар. Хиноксалин туындылары.

5.2. Сабақтың мақсаты. Білім алушыларды антибиотиктердің әртүрлі топтарымен және синтетикалық микробқа қарсы препараттармен, олардың әсер ету механизмдерімен және клиникалық тәжірибеде қолданылуымен таныстыру. Сульфаниламидтерді, нитрофуран туындыларын, хинолондарды және хиноксалин туындыларын қоса, микробқа қарсы агенттердің негізгі сыныптарын қарастырыңыз. Олардың химиялық құрылымын, әсер ету спектрін, көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштерін, сондай-ақ жұқпалы ауруларды емдеуде қолдану ерекшеліктерін зерттеу. Мүмкін болатын жанама әсерлерді, басқа препараттармен өзара әрекеттесуін және осы препараттарға микробтардың төзімділігін қарастырыңыз.

5.3. Оқыту міндеттері.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 16 беті

- Антибиотиктердің және синтетикалық микробқа қарсы препараттардың әсер ету механизмі мен сипаттамасын зерттеу.
- Сульфаниламидтік препараттар, нитрофуран туындылары, хинолондар және хиноксалин топтарымен таныстыру.
- Осы препараттарды медициналық тәжірибеде қолдану көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштерін түсіну.
- Бұл препараттардың әртүрлі қоздырғыштарға қарсы белсенділік спектрін қарастыру.
- Мүмкін болатын жанама әсерлерді және олардың алдын алуды талқылау.
- Антибиотиктерге төзімділікке байланысты проблемаларды талдау және осы препараттарды қолдану кезінде оның алдын алу тәсілдері.
- Инфекцияларды емдеу және асқынулардың алдын алу үшін дұрыс препаратты таңдаудың маңыздылығын зерттеу. үрлерге рецепт жазуды үйрету; дәрілік заттардың концентрациясы мен дозаларын есептеуді үйрету.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Антибиотиктер. Анықтамасы. Типі, спектрі, әсер ету механизмі. Химиялық құрылымы бойынша жіктелуі. Негізгі және резервті антибиотиктер туралы түсінік.
2. Пенициллин тобындағы антибиотиктер. Жіктелуі. Әсер ету механизмі.
3. Цефалоспориндер. Әсер спектрі. Дәрілердің салыстырмалы сипаттамасы. Қолдануы, жанама әсерлер.
4. Басқа бета-лактамы антибиотиктер. Әсер спектрі. Дәрілердің салыстырмалы сипаттамасы. Қолдануы, жанама әсерлер.
5. Стафилококқтарға қарсы антибиотиктер. Қолданылуы. Жанама әсері.
6. Антибиотиктердің жанама әсерлері және оны түзету жолдары
7. Антибиотиктерге тұрақтылықтың сұрақтары.
8. Макролидтер. Жіктелуі. Әсер ету механизмі. Әсерінің спектрі. Жанама әсерлері.
9. Тетрациклиндер. Жіктелуі. Әсер ету механизмі. Әсерінің спектрі. Жанама әсерлері.
10. Хлорамфеникол тобы. Жалпы сипаттамасы. Әсер ету механизмі. Әсерінің спектрі. Жанама әсерлері.
11. Аминогликозидтер. Жіктелуі. Әсер ету механизмі. Әсерінің спектрі. Жанама әсерлері.
12. Полимиксиндер. Жалпы сипаттамасы. Жіктелуі, әсер ету механизмі.
13. Анзамициндер. Рифампицин. Әсер ету механизмі және спектрі. Қолданылуы. Жанама әсерлері.
14. Гликопептидті антибиотиктер. Әсер ету механизмі және спектрі. Қолданылуы. Жанама әсерлері.
15. Сульфаниламидті препараттар.
16. АІЖ-да жақсы сіңірілетін сульфаниламидтер.
17. АІЖ-да нашар сіңірілетін сульфаниламидтер.
18. Триметоприммен қиыстырылған сульфаниламидті препараттары.
19. Нитрофуран туындылары.
20. Хинолондар. Хиноксалин туындылары.

Тақырып бойынша препараттар: бензилпенициллина новокаиновая соль, бициллин-1, бициллин-5, ампициллин, амоксициллин, карбенициллин, азлоциллин, амоксиклав, ко-амоксиклав, аугментин, цефалексин, цефуроксим, цефазолин, цефотаксим, цефтриаксон, цефепим, цефексин, цефоперазон, цефподоксим, имипенем с циластатином, меропенем, дорипенем, эртапенем, тетрациклин, доксициклин, хлорамфеникол, стрептомицин, гентамицин, амикацин, канамицин, фосфомицин, спирамацин, колистиметат, рифампицин, линкомицин, клиндамицин, ванкомицин.

Рецепт түрінде жазу:

1. Стрептококкты ангинаны емдейтін биосинтетикалық пенициллин.

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 17 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

2. Мерезді емдейтін ұзақ әсерлі биосинтетикалық пенициллин.
3. β-лактамаза әсеріне тұрақты жартылай синтетикалық пенициллин.
4. Карбопенемдер тобынан антибиотик.
5. Пероральді және парентеральді енгізу үшін қолданылатын цефалоспоринді антибиотик.
6. Синтетикалық пенициллиндер тобынан антипсевдомональды антибиотик.
7. Антибиотик - аминогликозид туберкулезде тиімді препарат.
8. Псевдомембранозды колитке арналған гликопептидті антибиотик.
9. Тетрациклинді жақпа түрінде дайындау.
10. Анзамициндер тобынан туберкулезге қарсы антибиотик.
11. Сүйек инфекциясына қолданылатын дәрі.

Рецепт түрде жазу:

1. Антибиотик - аминогликозид туберкулезде тиімді препарат.
2. Псевдомембранозды колитке арналған гликопептидті антибиотик.
3. Тетрациклинді жақпа түрінде дайындау.
4. Анзамициндер тобынан туберкулезге қарсы антибиотик.
5. Сүйек инфекциясына қолданылатын дәрі.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 18 беті

5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст]: учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М.: ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы: Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Антибиотиктердің және синтетикалық микробқа қарсы заттардың негізгі әсер ету механизмдері қандай?
2. Сульфаниламидті препараттардың әсер ету спектрі қандай және олар қандай жағдайларда көрсетіледі?
3. Нитрофуран туындыларының әсер ету механизмі мен қолдану ерекшеліктері қандай?
4. Құрылымы мен белсенділік спектрі бойынша хинолондар мен хиноксалин туындыларының негізгі айырмашылықтары қандай?
5. Қандай жанама әсерлер болуы мүмкін
6. Микробтардың антибиотиктерге төзімділігі қалай дамиды және қандай стратегиялар қолданылады
7. Қай кезде сульфа препараттарын қолданудан аулақ болу керек?
8. Резистентті штаммдардан туындаған инфекцияларды емдеуде нитрофуран туындыларының рөлі қандай?

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 19 беті

9. Хинолондар басқа препараттармен қалай әрекеттеседі және қандай сақтық шараларын сақтау керек?

10. Микробқа қарсы агенттің химиялық құрылымын ескеру неліктен маңызды?

11. Белгілі бір инфекцияны емдеу үшін антибиотикті таңдауға қандай факторлар әсер етеді?

12. Айқас қарсылық дегеніміз не және ол қолданғанда қалай көрінеді?

13. Асқыну қаупін азайту үшін антибиотикалық терапияның дұрыс дозасы мен ұзақтығын қалай таңдауға болады?

5.1. Тақырып №6. Туберкулезге қарсы дәрілер. Мerezге қарсы дәрілер. Саңырауқұлақтарға қарсы дәрілер. Вирустарға қарсы дәрілер. Қарапайымдыларға қарсы дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Туберкулезге қарсы, мерезге қарсы, зеңге қарсы, вирусқа қарсы препараттарды, сондай-ақ қарапайымдыларға арналған препараттарды қоса, ерекше қоздырғыштардан туындаған жұқпалы ауруларды емдеу үшін қолданылатын препараттардың зерттеу топтары. Білім алушыларды әр топтың дәрілік заттардың әсер ету механизмімен, әсер ету спектрімен, көрсеткіштерімен, қарсы көрсетілімдерімен және жанама әсерлерімен таныстыру. Туберкулезді, мерезді, саңырауқұлақты, вирустық және протозойлық инфекцияларды емдеудің заманауи тәсілдерін, сондай-ақ патогеннің түрін, аурудың сатысын және пациенттің ерекшеліктерін ескере отырып, дәрілік заттарды ұтымды таңдау принциптерін қарастырыңыз. Микробқа қарсы препараттардың әртүрлі кластарын қолдану дағдыларын және қоздырғыштардағы дәріге төзімділіктің алдын алу тәсілдерін дамыту.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды туберкулезге қарсы, мерезге қарсы, зеңге қарсы, вирусқа қарсы және протозойлы препараттардың жіктелуімен таныстыру.
- Дәрілік заттардың әрбір тобына әсер ету механизмдерін және негізгі көрсеткіштерін қарастырыңыз.
- Туберкулез, мерез, саңырауқұлақ, вирустық және протозойлық инфекциялардың алдын алу және емдеу тәсілдерін зерттеу.
- Дәрілік заттардың әр тобы үшін дәріге төзімділік мәселесін және оның алдын алу шараларын талқылаңыз.
- Осы топтардағы препараттарға тән негізгі жанама әсерлермен және қарсы көрсеткіштермен танысыңыз.

Клиникалық көрініске, инфекцияның сипатына және науқастың жеке ерекшеліктеріне, сондай-ақ терапияның тиімділігін бағалауға негізделген препараттарды таңдау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Туберкулезге қарсы дәрілер
2. Мерезге қарсы (сифилиске қарсы) дәрілер
3. Микоздар. Саңырауқұлаққа қарсы заттардың жіктелуі.
4. Патогендік саңырауқұлақтар тудыратын ауруларды емдеуге арналған зеңге қарсы препараттар.
5. Жүйелі микоздарда қолданатын дәрілер.
6. Шартты-патогенді микроорганизмдердің тудырған ауруларды емдеуде қолданылатын препараттар.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 20 беті

7. Вирусқа қарсы препараттар. Жіктелуі.
8. Герпес вирусына қарсы препараттар. Дәрілік заттардың фармакологиялық сипаттамасы.
9. Тұмау вирусына қарсы препараттар. Дәрілік заттардың фармакологиялық сипаттамасы.
10. Гепатит вирусына қарсы препараттар. Дәрілік заттардың фармакологиялық сипаттамасы.
11. Интерферондардың биологиялық маңызы, қасиеттері және қолданылуы
12. ЖИТС-ті емдеуге арналған препараттар.
13. Қарапайымдыларға қарсы дәрілер

Бағдарлама бойынша препараттар: нистатин, каспофунгин, амфотерицин В, гризеофульвин, тербинафин, кетоконазол (низорал), позаконазол, итроконазол, флуконазол, йод препараттары.

Рецепт түрінде жазу:

1. Жүйелі микоздарды емдейтін дәрі.
2. ІҚТ кандидомикозын емдейтін дәрі.
3. Ішке қолдануға арналған саңырауқұлаққа қарсы дәрі.
4. Дерматомикозды емдеуге қолданылатын дәрі.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 21 беті

5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>

6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>

7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>

8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/

9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/

10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/

11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/

12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/

13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.

15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Туберкулезге қарсы препараттардың негізгі топтары қандай және олардың әсер ету механизмі қандай?

2. Туберкулезді емдеу үшін препараттар қалай таңдалады және неліктен бірнеше дәрілерді біріктіру маңызды?

3. Мерезді емдеу үшін қандай препараттар қолданылады және олардың аурудың қоздырғышына әсер ету механизмі қандай?

4. Микобактериялардың туберкулезге қарсы препараттарға төзімділігі қандай проблема және оның алдын алуға қандай шаралар көмектеседі?

5. Клиникалық тәжірибеде зенге қарсы препараттардың қандай кластары қолданылады және олардың әсер ету механизмі бойынша қандай айырмашылықтары бар?

6. Жүйелі және жергілікті зенге қарсы препараттар қандай көрсеткіштер үшін қолданылады?

7. Вирусқа қарсы препараттардың негізгі топтары қандай және олар вирустарға қалай әсер етеді?

8. Герпес вирусына және адамның иммун тапшылығы вирусына қарсы препараттардың әсер ету ерекшелігі неде?

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 22 беті

9. Туберкулезге қарсы препараттарға қандай жанама әсерлер тән және оларды қалай азайтуға болады?

10. Қарапайымды инфекцияларды емдеу үшін қандай препараттар қолданылады және олар паразиттерге қалай әсер етеді?

11. Қарапайымдылар мен саңырауқұлақ инфекцияларымен күресу үшін қандай жағдайларда біріктірілген емдеу режимдері тағайындалады?

12. Вирустық инфекцияның түріне байланысты вирусқа қарсы препарат қалай таңдалады?

13. Саңырауқұлаққа қарсы және вирусқа қарсы препараттарға төзімділіктің алдын алу үшін қандай шаралар бар?

14. Мерезді емдеудің негізгі принциптері қандай және дозаны және емдеу курсың таңдағанда нені ескеру керек?

15. Вирустық инфекцияларды емдеуде иммундық жүйенің рөлі қандай және препараттар иммундық жауапты қалай күшейте немесе модуляциялай алады?

5.1. Тақырып №7. Аfferентті иннервацияға әсер ететін дәрілер. Эfferентті иннервацияға әсер ететін дәрілер (холинергиялық дәрілер). Эfferентті иннервацияға әсер ететін дәрілер (адренергиялық синапстарға әсер ететін дәрілер). Дофаминергиялық дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Иннервация мен жүйке синапстарының әртүрлі түрлеріне әсер ететін дәрілік заттардың топтарын, соның ішінде аfferентті және эfferентті (холинергиялық және адренергиялық) иннервацияға әсер ететін препараттарды, дофаминергиялық препараттарды, сонымен қатар анестетиктерді, ұйықтататын және этил спиртін зерттеу. Білім алушыларды әр топтағы дәрілердің әсер ету механизмдерімен, негізгі әсерлерімен, көрсеткіштерімен, қарсы көрсеткіштерімен және жанама әсерлерімен таныстыру. Терапиялық мақсаттар мен клиникалық көрсеткіштерге байланысты жүйке процестеріне әсер ететін препараттарды таңдау принциптерін қарастырыңыз. Седативті, ауырсынуды басатын және ынталандырушы әсерге жету үшін дәрілік заттарды ұтымды таңдау дағдыларын дамыту, сондай-ақ олардың орталық және перифериялық жүйке жүйесіне әсері туралы түсінік беру.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды аfferентті және эfferентті иннервацияға, холинергиялық, адренергиялық және дофаминергиялық синапстарға әсер ететін дәрілік заттардың жіктелуімен және сипаттамаларымен таныстыру.
- Әсер ету механизмін және жүйке процестеріне әсер ететін препараттарды қолданудың негізгі көрсеткіштерін, сондай-ақ анестезия мен гипнозды қарастыру.
- Этил спиртіннің әсер ету ерекшеліктері мен клиникалық әсерін және оны қолдануды оқып үйрену.
- Дәрілік заттардың әртүрлі топтарының көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін және жанама әсерлерін, сондай-ақ ұйықтау таблеткалары мен есірткіге тәуелділік пен тәуелділік мәселесін қарастыру.
- Нақты терапиялық мақсаттарды ескере отырып, препараттарды таңдау дағдыларын дамыту: ынталандыру, жүйке белсенділігін тежеу, анестезия және тыныштандыру.
- Нерв ұштары мен орталықтарына әсер ететін дәрілердің, соның ішінде ұйықтататын таблеткалар мен есірткілердің жанама әсерлерінің алдын алу шаралары мен қауіпсіздік мәселесін талқылау.

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 23 беті

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Аффферентті иннервацияға әсер ететін дәрілердің жіктелуі
2. Жүйке талшықтардың сезімталдығын төмендететін дәрілер
3. Жергілікті анестетиктер
4. Бырыстырғыш және бүркеуші дәрілер
5. Сіңіруші дәрілер
6. Жүйке талшықтардың сезімталдығын қуаттандыратын дәрілер
7. Тітіркендіргіш дәрілер
8. М-Н-холиномиметиктер: карбохолин, ацетилхолин.
9. Антихолинэстеразды дәрілер.
10. М-холиномиметиктер. Мускариннің уытты әсері уланудың емі.
11. М-холиноблокаторлар. Фармакологиялық эффектілері.
12. Н –холиномиметиктер.
13. М-холиноблокаторлар. Ганглиблокаторлар.
14. Миорелаксанттар. Жіктелуі, әсер ету механизмі.
15. Адренергиялық синапстардың құрылысы.
16. Адреномиметикалық дәрілер. Фармакологиялық эффектілері. Қолданылуы.
17. Адреноблокаторлық дәрілер.
18. Бета-адреномиметиктер. Фармакологиялық қасиеттері.
19. Симпатомиметиктер. Фармакологиялық қасиеттері.
20. Адреноблокаторлар. Жіктелуі. Фармакологиялық сипаттамасы.
21. Аьфа-адреномиметиктер. Фармакологиялық сипаттамасы.
22. Симпатолитиктер және олардың фармакологиялық сипаттамасы.

Бағдарлама бойынша препараттар. ацетилхолин, неостигмина бромид, галантамин, физостигмина салицилат, армин, такрин, дипироксим, аллоксим, изонитрозин. тригексифенидил, атропина сульфат, платифиллин, ипратропия бромид, тиотропия бромид, пирензепин, тропикамид, комбинированные препараты (ипратропия бромид и фенотерол и др.), цититон, лобелина гидрохлорид, бензогексоний, азаметония бромид, гигроний, тубокурарина хлорид, пипекурония бромид, атракурия безилат, рокурония бромид, суксаметония хлорид. эпинефрин, норэпинефрин, фенилэфрин, оксиметазолин, ксилометазолин, клонидин, изопреналин, добутамин, сальбутамол, фенотерол, формотерол, салметерол, эфедрин, индакатерол, фентоламин, празозин, доксазозин, метопролол, атенолол, окспренолол, бисопролол, небиволол, карведилол, гуанетидин, резерпин.

Дозасын білу қажет препараттар:

Ацетилхолин, пилокарпин гидрохлориді, атропин сульфаты, цититон, бензогексоний. эпинефрин, норэпинефрин, фенилэфрин, норэпинефрин, фенилэфрин, изадрин, эфедрина гидрохлорид, добутамин.

Рецепт түрінде жазу.

1. Глаукоманы емдеуге арналған М – холиномиметик.
2. Шылым шегуді азайтатын дәрі.
3. Ішек атониясында қолданатын М-холиномиметик.
4. Бронх демікпесінде қолданылатын таңдамалы әсерлі м-холиноблокатор
5. Таңдамалы әсер ететін асқазанның секреторлы қызметінің күшеюімен жүретін ауруларда қолдануға арналған м-холиноблокатор.
6. Офтальмологияда диагностикалық мақсатта қолдануға арналған препарат.
7. Полимиелит, миастения және миастениялық синдромда қолданылатын антихолинэстеразды препарат.
8. Орталық м-холиноблокатор.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 24 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

Рецепт түрінде жазу:

1. Жүрек қызметін қуаттандыратын адреномиметик
2. Ішке қабылдайтын бейтікелей әсерлі адреномиметик.
3. ОЖЖ –не әсер етпейтін симпатолитиктер тобындағы дәрі
4. Бета адреномиметик – кардиотоникалық дәрі.
5. Ринитте қолданылатын альфа-адреномиметикалық дәрі.
6. Кадиоселективті бета-адреноблокатор.
7. Кадиоселективті емес бета-адреноблокатор.
8. Бета-адреномиметик.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 25 беті

7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия вревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтепов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Қандай препараттар афферентті иннервацияға әсер етеді және олардың әсер ету механизмі қандай?
2. Афферентті және эфферентті иннервацияға әсер ететін препараттардың айырмашылығы неде?
3. Холинергиялық препараттар қалай жіктеледі және олардың организмге негізгі әсері қандай?
4. Қандай препараттар адренергиялық синапстарға әсер етеді және олар симпатикалық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді?
5. Дофаминергиялық препараттардың әсер ету механизмі қандай және олар қандай ауруларды емдеу үшін қолданылады?
6. Наркоздық препараттар орталық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді және анестезияның қандай түрлері бар?
7. Анестезияға қарсы препараттарды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?
8. Этил спирті орталық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді және қандай нейротрансмиттерлік жүйелерге әсер етеді?
9. Ұйықтататын таблеткалардың әсер ету механизмі қандай және ұйықтататын таблеткалардың қандай топтары бар?
10. Ұйықтау таблеткалары седативтерден қалай ерекшеленеді және қандай жағдайларда біреуі немесе екіншісі тағайындалады?
11. Қандай жағдайларда адренергиялық агонистерді, ал қайсысында – адреноблокаторларды қолданған жөн?

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 26 беті

12. Холинергиялық препараттарды қолдануға қандай негізгі қарсы көрсеткіштер бар?
13. Бензодиазепинді ұйықтататын таблеткалардың әсер ету ерекшеліктері қандай және оларды ұзақ уақыт қолдану қандай қауіптерге байланысты?
14. Ұйқы таблеткаларына тәуелділік қаупі қандай және ұйқысыздықты емдеу үшін қандай балама әдістерді қолдануға болады?
15. Альфа және бета-адренергиялық рецепторларға әсер ететін препараттардың айырмашылығы неде және оларды қандай клиникалық жағдайларда қолдану көрсетілген?

5.1. Тақырып №8. Орталық жүйке жүйесіне әсер ететін дәрілер. Психотропты дәрілер. Нейролептиктер. Транквилизаторлар. Седативті дәрілер. Антидепрессанттар. Психостимуляторлар. Ноотропты дәрілер. Аналептиктер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Орталық жүйке жүйесіне (ОЖЖ) әсер ететін дәрілік заттардың ерекшеліктерін, олардың жіктелуін, әсер ету механизмдерін және клиникалық қолданылуын білу. Психотропты препараттарды, соның ішінде антипсихотиктерді, транквилизаторларды, седативтерді, антидепрессанттарды, психостимуляторларды, ноотроптарды және аналептиктерді қарастырыңыз. Оларды қолдану көрсеткіштерімен және қарсы көрсетілімдерімен, емдік әсерлер ауқымымен, жанама әсерлерімен және басқа дәрілік заттармен ықтимал өзара әрекеттесулерімен танысыңыз. Бұл препараттардың әртүрлі психикалық және неврологиялық ауруларды емдеудегі рөлі мен маңызын түсіну, сонымен қатар олардың пациенттердің өмір сүру сапасына және бейімделуіне әсерін бағалау.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Орталық жүйке жүйесіне әсер ететін дәрілік заттардың жіктелуін және әсер ету механизмдерін зерттеу.
- Әртүрлі топтағы психотроптық препараттарды қолдану көрсеткіштерін түсіну.
- Мүмкін болатын жанама әсерлермен және олардың алдын алумен таныстыру.
- Нейролептиктерді, транквилизаторларды, седативтерді және басқа психотроптық препараттарды қолдану ерекшеліктерін қарастыру.
- Орталық жүйке жүйесіне әсер ететін препараттарды қолдану арқылы психикалық және неврологиялық ауруларды емдеу тәсілдерін талдау.
- Препаратты таңдауға, дозасына және терапия ұзақтығына әсер ететін факторларды бағалаңыз.
- Психотроптық препараттарды тағайындау және олардың тиімділігін бақылау кезіндегі қауіптер мен пайдаларды бағалау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Ингаляциялық наркозға арналған заттар
2. Ингаляциялық емес наркозға арналған заттар
3. Наркозға арналған заттарды жұптастырып қолдану.
4. Ұйықтататын дәрілердің жіктелуі
5. Бензодиазепин туындылары
6. Барбитураттар:
7. Жанама әсері
8. Әрбір топтың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық әсері. Қолданылуы.
9. Дәрілік заттардың фармакотерапиялық әсерлерінің ерекшеліктерін қарастыру.

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 27 беті

10. Нейролептиктер. Транквилизаторлар
11. Антипсихотикалық препараттар. Жіктелуі. Препараттардың фармакологиялық эффектілері.
12. Бензодиазепиндік рецепторларға әсер ететін дәрілер (транквилизаторлар). Жіктелуі. Препараттардың фармакологиялық эффектілері.
13. Седативті дәрілер. Препараттардың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық эффектілері. Жанама әсерлері.
14. Маниакалды – депрессиялы жағдайда қолданылатын дәрілік құралдар.
15. Препараттардың жанама әсерлері.
16. Антидепрессанттар. Препараттардың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық эффектілері. Жанама әсерлері.
17. Психокуаттандырғыш дәрілік құралдар. Препараттардың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық эффектілері. Жанама әсерлері.
18. Ноотропты дәрілердің фармакологиялық эффектілері, қолдану көрсеткіштері және қолдануға қарама-қарсы көрсеткіштері..
19. Аналептиктер. Препараттардың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық эффектілері. Жанама әсерлері.
20. Ноотропты дәрілер. Препараттардың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық эффектілері.
21. Адаптогендер. Препараттары. Препараттардың жанама әсерлері.
22. Эпилепсия түріне қарай дәрілердің жіктелуі
23. Үлкен және психомоторлы ұстамаларда қолданылатын дәрілер
24. Кіші ұстамаларда қолданылатын дәрілер
25. Әр түрлі ұстамаларда қолданылатын дәрілер (көбінесе эпилепсияның аралас түрлерінде)
26. Фармакологиялық әсері
27. Қолданылуы, жанама әсері
28. Паркинсонизмге қарсы дәрілердің жіктелуі.
29. Дәрілік заттардың фармакотерапиялық әсерлерінің ерекшеліктерін қарастыру. Жанама әсері
30. Опий алкалоидтары.
31. Морфиннің синтетикалық алкалоидтары.
32. Наркотикалық анальгетиктердің антагонистері
33. Бейнаркотикалық анальгетиктер

Бағдарлама бойынша препараттар:

1. Опий алкалоидтары: морфин, морфилонг, омнопон.
  2. Морфиннің синтетикалық алкалоидтары: промедол, фентанил, суфентанил, пентазоцин (фортрал, лексир), буторфанол (бефорал, морадол), бупренорфин (норфин, темгезик), нальбуфин (нубаин), трамадол (трамол), пиритрамид (дипидолор), эстоцин, тилидин, просидол.
  3. Наркотикалық анальгетиктердің антагонистері: налорфин, налоксон, налтрексон.

  4. Хлорпромазин, левомепромазин, трифлуоперазин, галоперидол, хлорпротиксен, сульпирид, клозапин, рисперидон, оланзапин, диазепам, феназепам, медазепам, буспирон, оксазепам, альпрозолам, флумазенил, дексмедетомидин, препараты валерианы, настойка пустырника. амитриптилин, пиразидол, флуоксетин, венлафаксин, пароксетин, сертралин, мirtазепин, литий карбонаты, кофеин, мезокарб, бемитил, элеутерококк экстракты, женьшень тұндырмасы, пирацетам, гопантен қышқылы, глицин, бемеград, кофеин-бензоат натрий, камфора, сульфокамфор қышқылы.
- Аналептикалық дәрілер: Камфора, кордиамин, этимизол, бемеград, кофеин.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 28 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

5. Фенобарбитал, бензонал, гексамидин, дифенин, карбамазепин (финлепсин,тегретол) хлоракон, этосуксимид (суксилеп), триметин (триметадион), натрий вальпроаты (конвулекс, депакин, ацедипрол), кальций вальпроаты (конвульсофин), клоназепам (антелепсин).

Дозасын білу қажет препараттар:

Аминазин, галоперидол, диазепам, литий карбонаты, кордиамин, амитриптилин. Аминазин, галоперидол, диазепам, литий карбонаты, кордиамин, амитриптилин.

Рецепт түрінде жазу:

1. Ұзақ әсерлі нейролептик.
2. Үлкен дозада ұйықтататын әсерді көрсететін транквилизатор.
3. Экстрапирамидалық орталыққа аз әсер ететін нейролептиктер.
4. Бензодиазепиндік рецепторлардың бәсекелес антагонистері.
5. Күндізгі транквилизатор.
6. Седативті препарат – тұндырма.
7. Даму эфетісі тез антидепрессант.
8. Мидың зат алмасу үрдістері мен қанайналымына шң ықпал ететін ноотропты препарат.
9. Антидепрессант седативным эффектом.
10. Психостимулятор-аналептик, ксантиндер туындысы.
11. Адаптоген – тұндырма.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер:

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 29 беті

4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н..Ж.,Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н..Ж.,Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А.Клиническая фармакология и рациональнаяфармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия вревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтепов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Орталық жүйке жүйесіне әсер ететін дәрілік заттардың жіктелуі қандай?
2. Нейролептиктердің негізгі әсер ету механизмі қандай және олар қандай жағдайларды емдеу үшін қолданылады?
3. Транквилизаторларға қандай әсерлер тән және олардың седативтерден айырмашылығы неде?
4. Антидепрессанттар негізінде қандай әсер ету механизмі жатыр және қандай жағдайларда оларды қолдану барынша негізделген?
5. Психотроптық препараттарды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін және оларды қалай азайтуға болады?
6. Әсер ету механизмі және қолдану көрсеткіштері бойынша психостимуляторлар мен ноотроптардың айырмашылығы неде?
7. Аналептиктердің әсер ету спектрі қандай және қандай жағдайларда оларды қолдану қажет?

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 30 беті

8. Нейролептиктерді және транквилизаторларды қолдануға қандай қарсы көрсеткіштер бар?
9. Антидепрессанттардың орталық жүйке жүйесіне әсер ететін басқа препараттармен әрекеттесу ерекшеліктері қандай?
10. Неліктен созылмалы аурулары бар науқастарға психотроптық препараттарды тағайындау кезінде дозаны түзету маңызды?
11. Транквилизаторлар мен седативті препараттарды қолдану көрсеткіштерінің негізгі айырмашылықтары қандай?
12. Когнитивті бұзылыстарды емдеуде ноотропты препараттар қандай рөл атқарады?
13. Психотропты препараттармен емдеудің тиімділігі қалай бағаланады және қандай критерийлер қолданылады?
14. Қандай жағдайларда аналептиктерді қолдануға болмайды?
15. Қандай критерийлер пациенттердің эмоционалды және когнитивті фонына әсері бойынша психотроптық препараттарды ажыратуға мүмкіндік береді?

5.1. Тақырып №9. Жүрек гликозидтері. Антиаритмиялық дәрілер. Жүректің ишемиялық ауруында қолданылатын дәрілер. Миокард инфарктында қолданылатын дәрілер. Гипотензивті дәрілер. Атеросклерозға қарсы дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Жүрек-тамыр ауруларын емдеудің фармакологиялық негіздерін, соның ішінде жүрек гликозидтерін, аритмияға қарсы препараттарды, жүректің ишемиялық ауруы мен миокард инфарктісін емдеуде қолданылатын препараттарды, гипертензияға қарсы препараттарды, атеросклерозға қарсы препараттарды, диуретиктерді және миометрияға әсер ететін препараттарды зерттеу. Білім алушыларды осы препараттардың әсер ету механизмдерімен, көрсеткіштерімен, қарсы көрсеткіштерімен және жанама әсерлерімен таныстыру. Олардың жүрек-қан тамырлары жүйесінің әртүрлі ауруларын емдеудегі, сондай-ақ артериялық гипертензияны, жүрек ырғағының бұзылуын, атеросклерозды және миометриялық дисфункцияны түзетудегі рөлін қарастырыңыз. Науқастың клиникалық жағдайына және жеке ерекшеліктеріне байланысты дәрілік заттарды ұтымды таңдауды, сондай-ақ осы препараттарды қолдану кезінде бақылаудың маңыздылығын талқылау.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Жүрек гликозидтерінің әсер ету механизмін және олардың жүрек жеткіліксіздігін емдеудегі рөлін зерттеу.
- Антиаритмиялық препараттардың фармакологиялық сипаттамаларын және олардың жүрек ырғағының бұзылуына қолданылуын қарастыру.
- Жүректің ишемиялық ауруы мен миокард инфарктісінде қолданылатын препараттармен, сондай-ақ аурудың сатысына байланысты оларды таңдау принциптерімен танысу.
- Гипертонияға қарсы препараттарды және олардың артериялық гипертензияны емдеудегі маңызын зерттеу.
- Атеросклерозды емдеуде қолданылатын дәрілермен және олардың липидтер алмасуына әсерімен танысу.
- Диуретиктердің әсер ету механизмдерін және олардың жүрек жеткіліксіздігі мен гипертонияны емдеудегі рөлін зерттеу.

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 31 беті	

• Осы препараттардың жанама әсерлері мен қарсы көрсеткіштерін және оларды клиникалық тәжірибеде дұрыс қолданудың маңыздылығын қарастыру.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Жүрек гликозидтері;
2. Антиаритмиялық дәрілер;
3. Антиангинальды дәрілер;
4. Гипотензивті дәрілер.
5. Бейгликозидті (стероидты емес) кардиотоникалық дәрілер.
6. Жүректің ишемиялық ауруында қолданылатын дәрілер.
7. Наркотикалық анальгетиктер
8. Антиаритмиялық дәрілер.
9. Антикоагулянттар
10. Фибринолитикалық дәрілер
11. Вазопрессорлы дәрілер
12. Нитроглицериннің препараттары
13. Оксигенотерапия
14. Жүрек гликозидтері
15. В1-адреноблокаторлар
16. Плазма алмасстырушы және тұзды ерітінділер
17. Гипотензивті дәрілер
18. Атерогенді липопротеиндердің түзілуін тежейтін дәрілер
19. Катаболизмді және холистериннің шығарылуын тежейтін дәрілер
20. Тиазидті және тиазид тәрізді диуретиктер
21. Шумақты диуретиктер
22. Карбоангидраза ингибиторлары
23. Калий сақтаушы диуретиктер
24. Осмостық диуретиктер
25. Несеп конкременттерін жоятын дәрілер
26. Подаграны емдеуге қолданылатын дәрілер
27. Миометрияның жиырылу белсенділігін қуаттандыратын дәрілер
28. Тек миометрия тонусын жоғарылататын дәрілер
29. Миометрияның тонусы мен жиырылуын төмендететін дәрілер

Бағдарлама бойынша парепараттар: хлорпромазин, левомепромазин, трифлуоперазин, галоперидол, хлорпротиксен, сульпирид, клозапин, рисперидон, оланзапин, диазепам, феназепам, медазепам, буспирон, оксазепам, альпрозолам, флумазенил, дексмететомидин, препараты валерианы, настойка пустырника. амитриптилин, пиразидол, флуоксетин, венлафаксин, пароксетин, сертралин, мirtазепин, литий карбонаты, кофеин, мезокарб, бемитил, элеутерококк экстракты, женьшень тұндырмасы, пирacetам, гопантен қышқылы, глицин, бемеград, кофеин-бензоат натрий, камфора, сульфокамфор қышқылы.

Аналептикалық дәрілер: Камфора, кордиамин, этимизол, бемеград, кофеин.

Дозасын білу қажет препараттар:

Аминазин, галоперидол, диазепам, литий карбонаты, кордиамин, амитриптилин. Аминазин, галоперидол, диазепам, литий карбонаты, кордиамин, амитриптилин.

Рецепт түрінде жазу:

1. Ұзақ әсерлі нейролептик.
2. Үлкен дозада ұйықтататын әсерді көрсететін транквилизатор.
3. Экстрапирамидалық орталыққа аз әсер ететін нейролептиктер.
4. Бензодиазепиндік рецепторлардың бәсекелес антагонистері.

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 32 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

5. Күндізгі транквилизатор.
6. Седативті препарат – тұндырма.
7. Даму эфетісі тез антидепрессант.
8. Мидың зат алмасу үрдістері мен қанайналымына шқ ықпал ететін ноотропты препарат.
9. Антидепрессант седативным эффеқтом.
10. Психостимулятор-аналептик, ксантиндер туындысы.
11. Адаптоген – тұндырма.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA —1979—	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 33 беті

8. Орманов Н..Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н..Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оку кұралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Жүрек гликозидтерінің негізгі әсер ету механизмдері қандай және олар клиникалық тәжірибеде қандай жағдайларда қолданылады?
2. Жүрек гликозидтерін қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін және оларды қалай болдырмауға болады?
3. Аритмияға қарсы I, II, III және IV класты препараттар әсер ету механизмі және қолдану көрсеткіштері бойынша қалай ерекшеленеді?
4. Жүрекшелердің фибрилляциясы мен қарыншалық тахикардия кезінде қандай аритмияға қарсы препараттар қолданылады?
5. Жүректің ишемиялық ауруы үшін қандай дәрілер қолданылады және олар асқыну қаупін азайтуға қалай көмектеседі?
6. Миокард инфарктісін емдеудің негізгі принциптері қандай және жедел кезеңде науқастың жағдайын қалыпқа келтіру үшін қандай дәрілер қолданылады?
7. Гипертензияға қарсы препараттардың әсер ету механизмі қандай және артериялық гипертензияға қандай кластағы препараттар тиімді?
8. Антигипертензивті препараттар жүрек-қантaмыр жүйесіне қалай әсер етеді және оларды тағайындау кезінде қандай факторларды ескеру қажет?
9. Атеросклерозды емдеу үшін қандай препараттар қолданылады және олар қандағы липидтердің деңгейіне қалай әсер етеді?
10. Жүрек жеткіліксіздігі мен гипертонияны емдеуде диуретиктер қалай көмектеседі және олардың негізгі түрлері қандай?
11. Миометрияға әсер ету үшін қандай препараттар қолданылады және олар қандай клиникалық жағдайларда қажет?

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 34 беті

12. Диуретиктерді қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін және оларды қалай болдырмауға болады?

13. Жүректің ишемиялық ауруын емдеуге арналған препараттар миокардқа қалай әсер етеді, оның қанмен қамтамасыз етілуін жақсартады?

14. Миокард инфарктісінен кейін қалыпты жүрек ырғағын қалпына келтіруде антиаритмиялық препараттардың рөлі қандай?

15. Көптеген дәрі-дәрмектерді қабылдайтын атеросклерозбен ауыратын науқастар үшін терапияны қалай оңтайландыруға болады?

5.1. Тақырып №10. Тыныс алу стимуляторлары. Жөтелді басатын дәрілер. Қақырық түсіретін дәрілер. Бронхолитиктер. Өкпе ісінуінде қолданылатын дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Тыныс алуды ынталандыратын, жөтелге қарсы, қақырық түсіретін, бронходилататорлар және өкпе ісінуі кезінде қолданылатын препараттардың әсер етуінің фармакологиялық принциптерін оқып үйрену. Студенттерді осы препараттардың әсер ету механизмдерімен, көрсеткіштерімен, қарсы көрсеткіштерімен, жанама әсерлерімен және клиникалық тәжірибеде қолдану ерекшеліктерімен таныстыру. Өкпенің созылмалы обструктивті ауруы (ӨСОА), бронх демікпесі, жедел респираторлық аурулар және өкпе ісінуі сияқты тыныс алу жүйесінің ауруларын емдеудегі осы агенттердің рөлін қарастырыңыз. Науқастың жағдайына және клиникалық жағдайына байланысты оңтайлы препараттарды таңдауды талқылаңыз.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Тыныс алу стимуляторларының әсер ету механизмін және олардың тыныс алу бұзылыстарына көрсеткіштерін зерттеу.
- Жөтелге қарсы препараттарды, олардың жіктелуін және әсер ету механизмін, сондай-ақ қолдану көрсеткіштерін қарастырыңыз.
- Қақырық түсіретін дәрілерді және олардың қақырық бөлінуінің төмендеуімен жүретін аурулардағы тиімділігін енгізу.
- Бронходилататорлардың әсер ету механизмін және оларды астма, ӨСОА және басқа аурулардың өршуінде қолдануын қарастырыңыз.
- Өкпе ісінуі кезінде қолданылатын препараттарды, олардың әсер ету механизмін және өкпе қызметіне әсерін зерттеу.
- Осы дәрілік сыныптардың әрқайсысы үшін жанама әсерлер мен қарсы көрсеткіштерді қарастырыңыз.
- Клиникалық жағдайға және науқастың ерекшеліктеріне байланысты препаратты таңдау мен дозалаудың маңыздылығын бағалаңыз.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Тыныс алу стимуляторлары
2. Жөтелді басатын дәрілер
3. Қақырық түсіретін дәрілер
4. Бронхолитиктер
5. Өкпе ісінуінде қолданылатын дәрілер

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 35 беті

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.: Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М.: ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж.,Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж.,Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А..Клиническая фармакология и рациональнаяфармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия вревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 36 беті

13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.

15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Қандай препараттар тыныс алуды ынталандырады және олар қандай клиникалық жағдайларда қолданылады?

2. Қақырық түсіретін дәрілердің жөтелді басатын дәрілерден айырмашылығы неде және олар қандай жағдайларда қолданылады?

3. Бронходилататорлардың негізгі әсер ету механизмдері қандай және олар тыныс алу жүйесінің қандай ауруларына қолданылады?

4. Өкпе ісінуі кезінде қандай препараттар қолданылады және олар тыныс алу қызметін жақсартуға қалай көмектеседі?

5. Тыныс алуды тікелей және жанама ынталандыратын заттардың айырмашылығы неде?

6. Жөтелге қарсы препараттарды (мысалы, жөтелге қарсы препараттарды) қолдануға қандай көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер бар?

7. Қақырық түсіретін және бронходилататорларды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?

8. Қақырық түсіретін дәрілер тыныс алу жолдарын тазартуға және тыныс алуды жақсартуға қалай көмектеседі?

9. Демікпе немесе ӨСОА өршу кезінде бронходилататорлар бронхтың өткізгіштігіне қалай әсер етеді?

10. Өкпе ісінуі кезінде қандай дәрілер қолданылады және олар жүрек-тамыр және тыныс алу жүйесіне қалай әсер етеді?

11. Жөтелді емдеу үшін оның түріне (құрғақ немесе дымқыл) байланысты дұрыс препараттарды қалай таңдауға болады?

12. Жедел респираторлық ауруларда және созылмалы өкпе ауруларының өршуінде препараттарды тағайындау кезінде қандай факторларды ескеру керек?

5.1. Тақырып №11. Тәбетке әсер ететін дәрілер. Құстыратын және құсыққа қарсы дәрілер. Асқазанның секреторлы қызметі бұзылуында қолданылатын дәрілер. Антацидті дәрілер. Асқазан

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 37 беті

тұз қышқылының секрециясын тежейтін дәрілер. Гастропротекторлар. Репаранттар. Ұйқы безі секрециясының бұзылуында қолданылатын дәрілер. Өт айдайтын дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Білім алушыларды тәбетке әсер ететін, құсуға қарсы және құсу, сонымен қатар асқазанның секреторлық қызметінің бұзылыстарында қолданылатын дәрілік заттардың әсер етуінің фармакологиялық принциптерімен таныстыру. Антацидтерді, асқазандағы тұз қышқылының секрециясын басатын агенттерді, гастропротекторларды және репаранттарды қарастырыңыз. Ұйқы безінің функцияларына әсер ететін препараттарды, сондай-ақ өт ағынын ынталандыратын препараттарды зерттеңіз. Осы препараттардың әсер ету механизмдерін, көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін және жанама әсерлерін, сонымен қатар олардың асқазан-ішек жолдарының ауруларын емдеудегі рөлін талқылаңыз.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Тәбетке әсер ететін дәрілік заттарды, олардың әсер ету механизмін және қолдану көрсеткіштерін зерттеу.
- Құсуға қарсы және құсуды қарастыру, олардың клиникалық тәжірибедегі рөлі.
- Антацидтік препараттармен таныстыру, олардың әсер ету механизмдері және қызыл, гастрит және ойық жараға көрсеткіштері.
- Асқазанның тұз қышқылының секрециясын басатын препараттарды зерттеу және оларды гастрозофагеальды рефлюкс ауруында (ГЭРА) және ойық жарада қолдану.
- Гастропротекторлар мен репаранттарды қарастыру, олардың асқазанның шырышты қабығын зақымданудан қорғаудағы рөлі.
- Ұйқы безінің секрециясының бұзылуына қолданылатын препараттарды, мысалы, ферменттік препараттарды зерттеу.
- Өт шығаруды ынталандыратын препараттарды бағалау және оларды өт жолдарының ауруларында қолдану.
- Науқастың жағдайы мен клиникалық жағдайына байланысты осы препараттардың жанама әсерлерін, қарсы көрсетілімдерін және дозалау принциптерін талқылау.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Тәбетке әсер ететін дәрілер
2. Құстыратын және құсыққа қарсы дәрілер
3. Асқазан бездерінің секрециясы бұзылуында қолданылатын дәрілер
4. Асқазан безі секрециясының төмендеуінде қолданылатын дәрілер
5. Асқазан безі секрециясының жоғарылауында қолданылатын дәрілер
6. Антацидті дәрілер
7. Асқазан тұз қышқылының (HCl) секрециясын тежейтін дәрілер
8. Гастропротекторлар
9. Репаранттар
10. Ұйқы безінің секрециясы бұзылуында қолданылатын дәрілер
11. Ұйқы безінің секрециясы төмендететін дәрілер
12. Протеолитикалық ферменттердің ингибиторлары (антиферментті препараттар)
13. Өт айдайтын дәрілер
14. Өт түзілуін күшейтетін дәрілер
15. Өт бөлінуін жеңілдететін дәрілер
16. Холелитолитикалық дәрілер
17. Гепатопротекторлар
18. Іш жүргізетін дәрілер
19. Тоқ ішекке әсер ететін дәрілер

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу,

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 38 беті

семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалықфармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 39 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/

13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.

15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Тәбет ашу үшін қандай препараттар қолданылады және қандай клиникалық жағдайларда қолданылады?
2. Құсуға қарсы дәрілердің әсер ету механизмі қандай және оларды қандай ауруларға қолдану керек?
3. Антацидтік препараттар асқазан ауруларында қалай көмектеседі және олардың негізгі өкілдері қандай?
4. Қандай препараттар асқазандағы тұз қышқылының секрециясын басады және олар гастроэзофагеальды рефлюкс ауруында (ГЭРА) қалай қолданылады?
5. Гастропротекторлар дегеніміз не және олар асқазанның шырышты қабығын қорғауға қалай көмектеседі?
6. Қандай препараттар репаративті болып табылады және олар асқазанның зақымдалған шырышты қабатын қалпына келтіруге қалай көмектеседі?
7. Ұйқы безінің секрециясына әсер ететін препараттар қай кезде қолданылады және олардың қайсысы тиімді?
8. Өттің шығуын қоздыратын препараттарды қолдануға қандай көрсеткіштер бар және олар өт жолдарына қалай әсер етеді?
9. Құсуға қарсы дәрілердің құсуға қарсы дәрілерден айырмашылығы неде және дәрілік заттардың әр класы қашан қолданылады?
10. Асқазанның қышқылды секрециясын басатын дәрілер асқазанның қышқылдығына қалай әсер етеді және олар жанама әсерлер тудыруы мүмкін?
11. Гастропротекторлар мен репаративті препараттарды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін және оларды қалай азайтуға болады?
12. Ұйқы безі ферменттерінің жетіспеушілігіне қандай дәрілер қолданылады және олар ас қорыту процесіне қалай көмектеседі?

5.1. Тақырып №12. Несеп айдаушы дәрілер. Иммундық жүйеге әсер ететін дәрілер.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 40 беті	

5.2. Сабақтың мақсаты: Диуретиктердің, сондай-ақ иммундық жүйеге әсер ететін препараттардың әсер ету механизмдерін, жіктелуін және емдік қолданылуын білу. Диуретиктердің әсер ету ерекшеліктерін, олардың су-электролит балансын реттеудегі рөлін, қолдануға көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштерді қарастырыңыз. Имуностимуляциялаушы және иммуносупрессивті әсерлері бар препараттармен, олардың иммунологиялық және аутоиммунды ауруларды емдеудегі рөлімен танысу. Осы препараттарды қолданудың клиникалық аспектілерін, жанама әсерлердің алдын алуды және ұзақ уақыт қолдану кезінде бақылаудың маңыздылығын түсіну.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Диуретиктердің әсер ету механизмдерін және жіктелуін зерттеу.
- Диуретиктердің әртүрлі кластарын қолдану көрсеткіштерін түсіну.
- Жанама әсерлерді бағалау және диуретиктерді қолдану кезінде олардың алдын алу шаралары.
- Иммундық жүйеге әсер ететін препараттарды қарастыру: жіктелуі және негізгі топтары.
- Имуностимуляторлар мен иммуносупрессанттарға клиникалық көрсеткіштерді анықтау.
- Имуномодулятор терапиясының ерекшеліктерімен және жанама әсерлердің алдын алумен танысу.
- Науқастың жағдайына байланысты осы дәрілерді таңдау және қолдану дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Несеп конкременттерін жоятын дәрілер
2. Подаграны емдеуге қолданылатын дәрілер
3. Имуностимуляторлар
4. Имуноглобулиндер
5. Имунодепрессивті дәрілер

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / Ш.С. Калиева., Н. А. Минакова. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Калиева, Ш. С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016.
3. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. 1-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. – Шымкент: ЮКГФА, 2012.
4. Орманов, Н.Ж. Фармакотерапия. II-кітап: оқулық / Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова. - Шымкент: ОҚМФА, 2012.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З. А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016.
2. Орманов, Н. Ж. Фармакотерапия в кардиологии [Текст]: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов, М. К. Егизбаев, Л. Н. Орманова. - Шымкент: ЮКГФА, 2012.
3. Кардиологиялық фармакотерапия: оқулық / Н.Ж. Орманов [ж/б]; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ОҚМФА. - Шымкент: ОҚМФА, 2015.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 41 беті

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық/ Керимбаева З. А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В. Г. Кукеса, А. К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М. : Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM): ил
3. Стикеева Р.К. Фармакология с основами фармакотерапии. 2014<https://aknurpress.kz/login>
4. Abushakhmanova A. Essentials of pharmacotherapy of internal diseases». Training Manual. 2017. <https://aknurpress.kz/login>
5. Федюкович, Николай Иванович Фармакология [Текст]: учебник / Н.И. Федюкович, Э. Д. Рубан. - 10-е изд., доп. и перераб. - М.:Ростов-на-Дону: Феникс, 2013. - 700, [1] с. <http://elib.kaznu.kz/>
6. Гаевый, Михаил Дмитриевич Фармакология с рецептурой [Текст] : учебник / М. Д. Гаевый, Л. М. Гаевая. - 11-е изд., стер. - М. : ООО "Издательство "Кно Рус", 2016. <http://elib.kaznu.kz/>
7. Фармакотерапия сызба мен кестеде. Тыныс алу жүйесінің фармакотерапиясы : Оқулық. / З.А. Керимбаева, Н.Ж. Орманов, Л.Н. Орманова; ҚР денсаулық сақтау министрлігі, Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы. - Шымкент: ОҚМФА, 2017. <http://rmebrk.kz/>
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
9. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
10. Калиева Ш.С., Минакова Н.А..Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
11. Калиева Ш.С., Симохина Н.А.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
13. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
14. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
15. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
16. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Диуретикалық препараттардың жіктелуі қандай және олардың әсер ету механизмдерінің айырмашылығы неде?
2. Клиникалық тәжірибеде диуретиктерді қолданудың негізгі көрсеткіштері қандай?
3. Ілмекті және тиазидті диуретиктердің әсер ету ерекшеліктері қандай?
4. Диуретиктерді ұзақ уақыт қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?
5. Калий сақтайтын диуретиктердің әсер ету механизмі қандай және қандай жағдайларда оларды

қолдану негізделген?

6. Қандай жағдайларда осмостық диуретиктер тағайындалады және олар ағзаға қалай әсер етеді?
7. Иммуностимуляциялаушы препараттар әсер ету механизмі және қолдану көрсеткіштері бойынша иммуносупрессанттардан қалай ерекшеленеді?
8. Иммуностимуляторларды тағайындаудың негізгі көрсеткіштері қандай?
9. Қандай жағдайларда иммуносупрессанттарды қолданған дұрыс және оларды қолдану қандай қауіптерге байланысты?
10. Иммуносупрессанттарды қолданғанда қандай жанама әсерлер жиі кездеседі?
11. Диуретиктерді ұзақ қолдану кезінде жанама әсерлерді қалай бақылауға болады?
12. Қандай жағдайларда диуретиктерді басқа препараттармен біріктіру қажет?
13. Жұқпалы аурулардың алдын алу және емдеуде иммунитетке әсер ететін дәрілердің рөлі қандай?
14. Созылмалы аурулары бар науқастарға диуретиктерді тағайындау кезінде қандай факторларды ескеру қажет?
15. Иммуномодуляторларды қабылдайтын пациенттердің жағдайын қаншалықты жиі бақылау керек?

Бағалау парағы

№	Бағалау критериилері	Деңгейі			
		Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз
1	Фармакологияның анықтамасы және міндеттерін біледі. Дәрілердің фармакокинетикасы мен фармакодинамикасы туралы түсінікті меңгерген.	10	7,5	5	0
2	Дәрілік құралдардың фармакокинетикасы: дәрілерді ағзаға енгізудің жолдарын біледі.	10	7,5	5	0
3	Дәрілердің сіңірілуі: механизмі, сіңірілуге әсер ететін факторлары, биосіңімділікке, биоэквиваленттілікке анықтама бере алады.	10	7,5	5	0
4	Дәрілік заттардың ағзада таралуын, гистогематикалық кедергілер туралы түсінікті біледі.	10	7,5	5	0
5	Фармакодинамика сұрақтарын түсінеді және фармакодинамикалық параметр-лерге анықтама бере алады.	10	7,5	5	0
6	Доза және оның түрлерін айта алады.	10	7,5	5	0
7	Дәрілік құралдарды қайталап қабылдағанда пайда болатын әсерлерді айта алады және сипаттама бере алады.	10	7,5	5	0
8	Дәрілердің әсерінің биоритмдерге тәуелділігін түсіндіре алады. Хронофармакология түсінігін меңгерген.	10	7,5	5	0
9	Дәрілердің әсерінің ағзаның жағдайына (жасы, жынысы, жеке ерекшеліктері және т.б.) байланысты екендігін түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
10	Дәрілердің жанама әсерлерінің түрлерін біледі, түсіндіре алады.	10	7,5	5	0

Бағалау парағы

№	Бағалау критерии	Деңгей			
		Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз
1	Фармакологияға ғылыми пән ретінде сипаттама береді. Фармакологияның негізгі бөлімдерін атайды	10	7,5	5	0
2	Терминдерге анықтама береді: дәрілік зат, дәрілік құрал, дәрілік препарат, дәрілік шикізат	10	7,5	5	0
3	Дәрілік заттарды мемлекеттік тізілімде тіркеу мақсатын түсіндіреді	10	7,5	5	0
4	Терминдерге анықтама береді:	10	7,5	5	0

	халықаралық патенттелмеген атау (INN), сауда атауы, патенттелген сауда атауы, дәрілік-генерик.				
5	Дәрілік заттар атауларының пайда болу принциптерін түсіндіреді	10	7,5	5	0
6	Рецепт дегеніміз не? Рецептті құрайтын бөліктерді атайды.	10	7,5	5	0
7	Дәрілік түрлерге анықтама береді: "ұнтақ", "түйіршіктер", "драже", "таблеткалар", "капсулалар".	10	7,5	5	0
8	"Линимент", "Гель", "Мазь", "паста", "суппозиторийлер", "Бұласыр" дәрілік түріне анықтама береді.	10	7,5	5	0
9	Сұйық дәрілік түрлерді тізімдейді және оларға анықтама береді	10	7,5	5	0
10	Дәрілік заттарды жазып беру ережесін регламенттейтін нормативтік құжаттарды біледі	10	7,5	5	0

Бағалау парағы

№	Бағалау критеріі	Деңгей			
		Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттан арлық	Қанағат танарлықсыз
1	Дәрілік заттардың классификациясы номенклатурасына бағыттала алады.	10	7,5	5	0
2	Дәрілік препараттардың фармакологиялық әсерлерін біледі.	10	7,5	5	0
3	Дәрілік препараттардың фармакодинамикасын біледі және схемалық түрде түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
4	Дәрілік заттардың фармакокинетикасын біледі және схемалық түрде түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
5	Дәрілердің әсер ету механизмдерін біледі және түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
6	Фармакологиялық топтың дәрілерінің жанама әсерлерін біледі.	10	7,5	5	0
7	Препараттардың қолдану көрсеткіштерін біледі.	10	7,5	5	0
8	Препараттардың қолдануға қарама қарсы көрсеткіштерін біледі.	10	7,5	5	0
9	Препараттардың дозаларын біледі, есептей алады	10	7,5	5	0
10	Препараттарға әр түрлі дәрілік түрлерге рецепт жаза алады.	10	7,5	5	0

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы

77/11-1 (2024-2025)

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар

48 беттің 45 беті

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы

77/11-1 (2024-2025)

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар

48 беттің 46 беті

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы

77/11-1 (2024-2025)

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар

48 беттің 47 беті

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы

77/11-1 (2024-2025)

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар

48 беттің 48 беті